

« zurück blättern vor »

KNUTEL subst. m., ab 1480; auch *knotel*, *knytel*, *krotel*; ‘Stock, Stab’ – ‘kołek, kijek, pałka’: 1480 Kacz 7900, SSNO *Stanislaus Knotel de Bibicz, tendlarzs de Szwerczinez oriundus*. o ca.1570 HistFort P2v, SPXVI *około fzyje mu go [pas] co natężey obwiązał / á dażkę wyiawfszy / miásto knotlá nią zákrecił*. o 1571 Cresc 379, SPXVI *zwłafzcza owoc [on]ych drzew ktorych nie godzi się obijác zer[dzi]ámi álbo knotlámi*. o 1571 Cresc 402b, SPXVI *Zbieráią orzechy zerdziámi álbo krotlámi obijáiąc (bo tego to drzewo potrzebuie áby zásię lepiely obrodziło)*. o 1579 SkarŻyw 75, SPXVI *bić go knutlámi kazał / ták długo / afzby się Chrystufa zárzekł*. o 1600 Bzow.Roz. pr., L *Knutel mu w gębę włożył*. o ca.1600 Ezop. 4, L *Wziąwszy chłop knotla, iął się krzywdy swéy mścić*. o ca.1600 Ezop. 120, L *Orzech Włofki, im więcéy krotlami cífkaiąc obiiáią, tym lepiéy zawsze obradza*. o [LBel.] 1780 Włodek Sł, MAY *Knutel – kotek drewniany*. – (SŁA), SPXVI, CN, TR, L, SWIL (nieuż.), SW (m.u.). ♦ **Var:** *knotel* subst. m., 1549 Cresc, SPXVI o [LBel.] ca.1600 Ezop. 4, L – (SŁA), SPXVI, L, SW (m.u.); *knutel* subst. m., 1579 SkarŻyw 75, SPXVI o [LBel.] 1780 Włodek Sł, MAY – (SŁA), SPXVI, CN, TR, L, SWIL (nieuż.), SW; *knytel* subst. m., [hapax] (16.–17. Jh.) 1927 BRÜCKNER SE – nur (SŁA); *krotel* subst. m., 1571 Cresc 402b, SPXVI o [LBel.] ca.1600 Ezop. 120, L – (SŁA), SPXVI, L, SW (m.u.). ♦ **Etym: 1)** nhd. *Knüttel* subst. m., ‘Stab, Stock, Prügel’, GRI. **2)** md. *knutel*, *knuttel* subst. m., ‘Stab, Stock als Waffe oder Prügel’, LEX. ♦ **Konk:** ↑ *knebel*. ♦ LINDE hat *knutel* als Stichwort und unter den beiden anderen Varianten nur einen Verweis. Die Variante *knytel* wurde wohl nachträglich nach nhd. *Knüttel* “korrigiert”. Die Form *krotel*, die in zwei verschiedenen Werken vorkommt, ist unklar. Es fällt auf, daß es sich in den beiden Fällen um eine Stange handelt, mit der Walnüsse heruntergeschlagen werden.

« zurück blättern vor »